

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Teismo psichiatrija 8 kreditai (212 val.)	Medicina (06 B) Psichiatrija, klinikinė (medicininė) psichologija, psichosomatika (B 650)	Medicinos	Psichiatrijos klinika
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	0,25 kredito (7 val.)	Seminarai	1 kreditas (27 val.)
Konsultacijos	0,25 kredito (7 val.)	Individualus darbas	6 kreditai (171 val.)

Dalyko anotacija:

Tikslas: parengti doktorantą aktualiausiais teismo psichiatrijos klausimais ir suteikti žinių apie pagrindines teismo psichiatrijos problemas.

Tematika: Teismo psichiatrijos atsiradimas ir vystymasis: teismo psichiatrija užsienyje, teismo psichiatrija Lietuvoje. Teismo psichiatrijos ir teismo psichiatrijos ekspertizės sąvoka ir organizaciniai principai. Teismo psichiatrijos teoriniai principai. Teismo psichiatrijos kompetencijos ribos. Psichikos sutrikimai ir jų teismo psichiatriinis įvertinimas. Teismo psichiatriinės diagnozės metodologija ir stadijos, diferencinė diagnostika. Etika ir deontologija teismo psichiatrijoje. Etikos principai ir elgesio taisyklės, atliekant teismo psichiatrijos ekspertizę. Teismo psichiatrijos įstaigų teisinis statusas ir struktūra Lietuvoje. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizių organizavimo teisiniai pagrindai. Ekspertizės reglamentavimas LR baudžiamojo proceso kodekse. Ekspertizės reglamentavimas LR civilinio proceso kodekse. Ekspertizės reglamentavimas LR administracinių bylų teisenos įstatyme. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizių skyrimas ir atlikimas. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizių skyrimo motyvai. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizių uždaviniai. Teismo psichiatrias, teismo psichologas ekspertas, jo teisės ir pareigos. LR teismo ekspertų teisinė padėtis pagal LR teismo ekspertizės įstatymą. Teismo psichiatrijos ekspertizės rūšys. Pirminė teismo psichiatrijos ekspertizė. Papildoma teismo psichiatrijos ekspertizė. Pakartotinė teismo psichiatrijos ekspertizė. Ambulatorinės teismo psichiatrijos ekspertizės ypatumai. Stacionarios teismo psichiatrijos ekspertizės ypatumai. Asmenų su psichikos sutrikimais gydymas, atliekant stacionarią teismo psichiatrijos ekspertizę. Nuteistojo teismo psichiatrijos ekspertizės ypatumai. Neakivaizdinės ir pomirtinės teismo psichiatrijos ekspertizės ypatumai. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizės akto forma ir turinys. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizės išvados formavimas. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizė baudžiamajame procese kaltinamiesiems ir teisiamiesiems. Juridiniai ir medicininiai kriterijai, tiriant asmenis su psichikos sutrikimais inkriminuojamos baudžiamosios veikos metu. Teisiniai ir psichologiniai nepakaltinamumo bei riboto pakaltinamumo pagrindai. Baudžiamojo procesinio veiksnio juridinis ir medicininis kriterijai. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizė baudžiamajame procese liudytojams ir nukentėjusiems. Gebėjimo duoti parodymus įvertinimas. Bejėgiškumo būklės nustatymas. Kūno sužalojimo, sukėlusio psichikos sutrikimą, sunkumo nustatymas. Pomirtinės teismo psichiatrijos ekspertizės baudžiamajame procese. Teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizės atlikimo moterims baudžiamajame procese ypatumai:

smurtą šeimoje patyrusių moterų agresyvus elgesys; agresyvus motinų elgesys prieš savo vaikus. Nepilnamečių teismo psichiatrijos, teismo psichologijos ekspertizės ypatumai. Nepilnamečių psichikos sutrikimų klinika: diagnostiniai kriterijai ir teismo psichiatriinis įvertinimas. Teismo psichiatrijos ekspertizė civiliniame procese ir jos teisiniai aspektai. Teismo psichiatrijos ekspertizės civiliniame procese: bylose dėl asmens pripažinimo veiksniu, ribotai veiksniu, neveiksniu turtinių bei asmeninių neturtinių santykių srityse. Pomirtinės teismo psichiatrijos ekspertizės ypatumai civilinėse bylose. Kompleksinės ekspertizės, jų rūšys, ypatumai, galimybės ir teisiniai aspektai. Teismo psichologijos ekspertizė: ypatumai, galimybės, eksperimentinio psichologinio tyrimo išvados formavimas. Kompleksinė teismo psichiatrijos-psichologijos ekspertizė: įvertinant įtariamojo, kaltinamojo, teisiamojo individualius psichologinius ypatumus; įvertinant emocinę būklę, įvertinant nepilnamečių psichikos raidos sutrikimus; įvertinant liudytojų ir nukentėjusių gebėjimą duoti parodymus; įvertinant nukentėjusiojo bejėgiškumo būklę; įvertinant tiriamojo būklę po savižudybės. Nukentėjusiojo nuo seksualinio nusikaltimo psichikos būklės ekspertinis įvertinimas. Teismo priklausomybės ligų ekspertizė baudžiamajame, civiliniame ir administracinės teisenos procese. Teismo psichiatriinis organinių ir simptominių psichikos sutrikimų, demencijos, epilepsijos įvertinimas, diferencinės diagnostikos ypatumai. Teismo psichiatriinis psichikos ir elgesio sutrikimų, vartojant psichoaktyvias medžiagas, ūminės intoksikacijos, priklausomybės sindromo, psichozinio sutrikimo įvertinimas, diferencinės diagnostikos ypatumai. Teismo psichiatriinis šizofrenijos spektro sutrikimų: šizofrenijos, šizoafektinio sutrikimo, šizotipinio sutrikimo, kliesinio sutrikimo, indukuoto kliesiais sutrikimo įvertinimas, diferencinės diagnostikos ypatumai. Teismo psichiatriinis nuotaikos (afektyvių) sutrikimų; bipolinio afektinio sutrikimo, depresijos afektinio sutrikimo, neurozinio, stresinio ir somatoforminio sutrikimo, reakcijos į sunkų stresą ir adaptacijos sutrikimų, disociacinių sutrikimų, somatoforminių sutrikimų įvertinimas, diferencinės diagnostikos ypatumai. Teismo psichiatriinis suaugusiųjų asmenybės ir elgesio sutrikimų: specifinių, seksualinio pasirinkimo įvertinimas. Teismo psichiatriinis protinio atsilikimo įvertinimas. Teismo psichiatriinis ypatingų ūmių psichozinių būsenų įvertinimas. Simuliacijos sąvoka, jos rūšys ir teismo psichiatriinis įvertinimas. Asmenų, turinčių psichikos sutrikimus, visuomenei pavojingos veikos prevencija. Pirminė profilaktika. Prievartinė hospitalizacija į psichiatrijos stacionarą. Priverčiamųjų medicinos priemonių rūšys ir jų taikymo kriterijai. Lietuvos Respublikos teisės sistema. LR teismai ir teisėsaugos institucijos. Teismo psichiatrijos ekspertizės reglamentavimas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse. Teismo psichiatrijos ekspertizės reglamentavimas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse. Teismo psichiatrijos ekspertizės reglamentavimas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme. Lietuvos Respublikos teismo ekspertų teisinė padėtis pagal Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymą.

Rekomenduojama literatūra:

1. Marcinkevičienė J. Vyrų reaktyvių psichikos sutrikimų įvertinimas, sprendžiant procesinį veiksnumą baudžiamajame procese. Daktaro disertacija. Biomedicinos mokslai (07 B). Vilnius, 2005.
2. Daškevičius K. Nepakaltinamumo formulės raida Lietuvoje. Daktaro disertacija. Biomedicinos mokslai (07 B). Vilnius, 2006.
3. Powel A. Paedophiles, child abuse and the internet. Oxford. New York. 2007.
4. Drakšienė A., Drakšas R. Nepilnamečių baudžiamoji atsakomybė. Vilnius, 2008.

5. Majchrzyk Z. Kiedy kobieta zabija, motywy, osobowosc, relacja sprawa-ofiora, strategie obronne. Warszawa, 2009.
6. Matonienė V. Asmenų, nužudžiusių, bandžiusių ir grasinusių nužudyti savo tėvus, nusikalstamos veiklos motyvų ir psichopatologijos analizė. Daktaro disertacija. Biomedicinos mokslai (07 B). Vilnius, 2009.
7. Bartlett A., McGauley G. Forensic mental health. Concepts, systems, and practice. Oxford university press, 2010.
8. Sveikatos mokslai, tomas 20, Nr. 2. Vilnius, 2010.
9. Majchrzyk Z. Homicide in the family. Warsaw, 2010.
10. Terelak J. F., Majchrzyk Z. Psychology of aggression, selected issues. Warsaw, 2011.
11. Eastman N, Green T., Lathanam R. Lyall M. Handbook of Forensic Psychiatric Practice in Capital Cases. London, 2013.
12. Gunn J., Taylor P.J. Forensic psychiatry: clinical, legal & ethical issues. London, CRC Press, 2014.
13. Sveikatos mokslai, tomas 24, Nr. 1. Vilnius, 2014.
14. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas. Vilnius, 2015.
15. Sadoff R. L. The evolution of forensic psychiatry. Oxford University, 2015.
16. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas. Vilnius, 2015.
17. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. Vilnius, 2016.
18. Edited by Maaïke Cima. Handbook of forensic psychopathology and treatment. Netherland. 2016.
19. Sveikatos mokslai, tomas 26, Nr. 1. Vilnius, 2016.

Konsultuojantys dėstytojai:

1. Alvydas Navickas (doc. dr.):

1. Paulikienė G., Raškauskas V., Danilevičiūtė V., **Navickas A.** Dvipolis afektinis sutrikimas: spektras ir epidemiologija. Neurologijos seminarai. 2011, t. 15, nr. 2, p. 95–102. ISSN 1392-3064 (Index Copernicus, EBSCO Publishing).
2. Venciūtė-Rausch I., Danilevičiūtė V., **Navickas A.** Electroconvulsive therapy treatment. Neurologijos seminarai. 2012, t. 16, nr. 51, p. 25–32. ISSN 1392-3064 (Index Copernicus, EBSCO Publishing).
3. **Navickas A.**, Danilevičiūtė V., Laurinaitis E., Biliūtė E., Ulevičiūtė I. Hiperseksualumas – norma ir patologija. Sveikatos mokslai. 2012, vol. 22, nr. 2, p. 91–98. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA).
4. Mazaliauskienė R., **Navickas A.** Suicidal attempts during the first episode psychosis. Sveikatos mokslai. 2012, vol. 22, nr. 2, p. 81–84. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA).
5. **Navickas A.**, Hilbig J., Danilevičiūtė V., Dembinskas A., Glebovas S. Savižudybinio elgesio paplitimas pagal lytį ir amžių Vilniaus mieste. Sveikatos mokslai. 2012, vol. 22, nr. 2, p. 60–65. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA).
6. Viliūnienė R., Evans C., Hilbig J., Pakalniškienė V., Danilevičiūtė V., Laurinaitis E., **Navickas A.** Translating the clinical outcomes in routine evaluation outcome measure (CORE-OM) into Lithuanian. Nordic journal of psychiatry. 2013, vol. 67, no 5. p. 305-311. on line ISSN 0803-9488 (ISI Web of Science, Impact factor 1.5).
7. Vasiljevienė I., Danilevičiūtė V., Subata E., **Navickas A.** Alkoholinės

	<p>abstinencijos sindromas: klinikinis įvertinimas ir gydymo taktika. Neurologijos seminarai. 2013, t. 17, nr. 1, p. 5–12. ISSN 1392-3064 (Index Copernicus, EBSCO Publishing).</p> <p>8. Seibutyte A., Navickas A., Grigonis S. Lytinio tapatumo sutrikimo (transeksualumo) ypatumai. Medicinos teorija ir praktika. 2013, t. 19, nr. 1, p. 72–80. ISSN 1392-1312 (Index Copernicus).</p> <p>9. Seibutyte A., Grigonis S., Navickas A., Danilevičiūtė V. Endokrininių sutrikimų sąsajos su savižudišku elgesiu. Medicinos teorija ir praktika. 2014, t. 19, nr. 3, p. 304–310. ISSN 1392-1312 (Index Copernicus).</p> <p>10. Račkauskaitė J., Danilevičiūtė V., Navickas A. Haliucinacijų etiologijos aspektai. Sveikatos mokslai. 2014, vol. 24, nr. 1, p. 77–83. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA).</p> <p>11. Navickas A., Liausėdas A., Navickienė J. Nepakaltinamų asmenų socialinė dezadaptacija bei resocializacijos galimybės. Sveikatos mokslai. 2014, vol. 24, nr. 1, p. 50–55. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA).</p> <p>12. Čiūras E., Navickas A., Danilevičiūtė V. Pacientų, gydomų nuo priklausomybės opioidiniams narkotikams ir alkoholiui, depresijos sunkumo ir savižudybės rizikos bei socialinių demografijos rodiklių palyginimas. Sveikatos mokslai. 2014, vol. 24, nr. 1, p. 59–64. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA).</p> <p>13. Fountoulakis K., Kawohl W., Theodorakis P., Kerkhof A., Navickas A. ir kt. Relationship of suicide rates to economic variables in Europe: 2000–2011. British Journal of Psychiatry. 2014, vol. 205, no. 6, p. 486–496. ISSN 0007-1250 (ISI Web of Science, Impact factor 7.343).</p> <p>14. Fountoulakis KN, Chatzikosta I, Pasiadis K, Zanis P, Kawohl W, Kerkhof AJ, Navickas A. ir kt. Relationship of suicide rates with climate and economic variables in Europe during 2000–2012. Ann Gen Psychiatry. 2016 Aug 9;15:19. doi: 10.1186/s12991-016-0106-2. eCollection 2016. (ISI Web of Science, Impact factor 1.411).</p>
2.	<p>Konstantinas Daškevičius (dr.):</p> <p>1. Daškevičius K. Psichikos sutrikimai ir kriminogenezė teismo psichiatrijoje. Sveikatos mokslai, 2006, Nr.1-2, p. 55–59.</p> <p>2. Daškevičius K., Marcinkevičienė J., Navickas A. Baudžiamoji teisė ir nepakaltinamumas Lietuvoje 1985-2004 metais. Sveikatos mokslai, 2006, Nr.1-2, p. 59–63.</p> <p>3. Daškevičius K. Nepakaltinamumo formulės raida Lietuvoje. Daktaro disertacija. Biomedicinos mokslai (07 B). Vilnius, 2006.</p> <p>4. Marcinkevičienė J., Daškevičius K., Kazėnienė Z. Pagyvenusių asmenų, įvykdžiusių nusikalstamą veiką, teismo psichiatrinė ekspertinė analizė (2002–2006 m.). Sveikatos mokslai, 2008, Nr.1, p. 1471–1474.</p> <p>5. Daškevičius K., Marcinkevičienė J. Ribotai pakaltinamų asmenų sociopsichologiniai asmenybės ypatumai. Sveikatos mokslai. 2010, Nr.2, p. 2982–2985.</p> <p>6. Marcinkevičienė J., Daškevičius K. Sociopsichologiniai asmenybės ypatumai kaip reaktyvių būsenų, kilusių ikiteisminio tyrimo – teismo situacijoje, „dissocialinės dirvos“ faktoriai. Sveikatos mokslai, 2010, Nr.2, p. 2979–2982.</p> <p>7. Daškevičius K., Marcinkevičienė J. Nepakaltinamumo nozologinės ir kriminalinės struktūros analizė Lietuvoje (1985–2009 m.). Sveikatos mokslai, 2014, Nr.1, p. 5–9.</p> <p>8. Daškevičius K., Daškevičienė J. Riboto pakaltinamumo kriterijų taikymo</p>

	<p>analizė asmenims, turintiems šizofrenijos spektro sutrikimus. Sveikatos mokslai, 2016, Nr.1, p. 5–9.</p> <p>9. Navickas A., Smirinineko A., Navickas P., Lukavičiūtė L., Dembinskas A., Gurevičius R., Aliukonienė R., Benošis A., Badaras R., Daškevičius K., Daškevičienė J. Savižudybių mediciniški ir visuomeniški aspektai Lietuvoje XX amžiaus pirmoje pusėje. Sveikatos mokslai, 2016, Nr.1, p. 88–95.</p>
3.	<p><u>Jelena Daškevičienė (Marcinkevičienė) (dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Marcinkevičienė J. Vyrų reaktyvių psichikos sutrikimų įvertinimas, sprendžiant procesinį veiksnumą baudžiamajame procese. Daktaro disertacija. Biomedicinos mokslai (07 B). Vilnius, 2005. 2. Daškevičius K., Marcinkevičienė J., Kazėnienė Z. Pomirtinių ekspertizių civilinėse bylose dėl sandorio sudarymo teismo psichiatrinė ekspertinė analizė (2002–2006 m.). Sveikatos mokslai, 2008, Nr. 1, p.1461–1465. 3. Marcinkevičienė J., Daškevičius K., Kazėnienė Z. Pagyvenusių asmenų, įvykdžiusių nusikalstamą veiką, teismo psichiatrinė ekspertinė analizė (2002–2006 m.). Sveikatos mokslai, 2008, Nr. 1, p. 1471–1474. 4. Marcinkevičienė J., Daškevičius K. Sociopsichologiniai asmenybės ypatumai kaip reaktyvių būsenų, kilusių ikiteisminio tyrimo – teismo situacijoje, „dissocialinės dirvos“ faktoriai. Sveikatos mokslai, 2010, Nr. 2, p. 2979–2982. 5. Daškevičius K., Marcinkevičienė J. Ribotai pakaltinamų asmenų sociopsichologiniai asmenybės ypatumai. Sveikatos mokslai. 2010, Nr. 2, p. 2982–2985. 6. Daškevičius K., Marcinkevičienė J. Nepakaltinamumo nozologinės ir kriminalinės struktūros analizė Lietuvoje (1985–2009 m.). Sveikatos mokslai, 2014, Nr. 1, p. 5–9. 7. Daškevičius K., Daškevičienė J. Riboto pakaltinamumo kriterijų taikymo analizė asmenims, turintiems šizofrenijos spektro sutrikimus. Sveikatos mokslai, 2016, Nr.1, p. 5–9. 8. Navickas A., Smirinineko A., Navickas P., Lukavičiūtė L., Dembinskas A., Gurevičius R., Aliukonienė R., Benošis A., Badaras R., Daškevičius K., Daškevičienė J. Savižudybių mediciniški ir visuomeniški aspektai Lietuvoje XX amžiaus pirmoje pusėje. Sveikatos mokslai, 2016, Nr. 1, p. 88–95.
4.	<p><u>Asta Dervinytė Bongarzoni (dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asta Dervinytė-Bongarzoni, Sigita Lesinskienė, Irena Urbanienė. Vaikų aktyvumo ir dėmesio sutrikimai: pagalbos galimybės šeimoje ir mokykloje. Vilniaus universiteto leidykla, 2005, p. 1–94. 2. Dainius Pūras, Arūnas Germanavičius, Robertas Poviliūnas, Asta Dervinytė-Bongarzoni. Visuomenės psichikos sveikata. Vilnius, Vilniaus universitetas, 2005, p.1 –40. 3. Roma Jusienė, Saulė Raižienė, Rasa Barkauskienė, Rasa Bieliauskaitė, Asta Dervinytė Bongarzoni. Ikimokyklinio amžiaus vaikų emocinių ir elgesio sunkumų rizikos veiksniai. Visuomenės sveikata, 2007; 4 (39): 46–54. (Index Copernicus duomenų bazė), http://www.cisi.org/. 4. Asta Dervinytė-Bongarzoni. Pagalbos galimybės aktyvumo ir dėmesio sunkumų turintiems vaikams. Metodinės rekomendacijos mokyklų specialistams. Švietimo ir mokslo ministerija Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, Vilnius, 2008, p.1–64. 5. Rasa Barkauskienė, Asta Dervinytė Bongarzoni, Rasa Bieliauskaitė, Roma Jusienė, Saulė Raižienė. Ankstyvosios vaikų aktyvumo ir dėmesio

sutrikimo diagnostikos galimybės. *Medicina* 2009; 45 (10): 764–771 (Index Pub Med/ MEDLINE, Index Copernicus duomenų bazės) ftp://ftp.ncbi.nih.gov/pubmed/J_Medline.txt, <http://www.cisi.org/>.

6. **Asta Dervinytė-Bongarzoni**, Nomedą Gedminaitė. Vaikų psichologinės gerovės užtikrinimo sunkumai konfliktišku šeimų bylose. *Sveikatos mokslai/Health sciences* ISSN 1392-6373 print /2335-867X online 2014, 24 tomas, Nr 1, p. 42–49 (*Index Copernicus*, EBSCO host (*Academic Search Complete*), Gale *Academic One File*), ProQuest (*Ulrich's*, Summon) <http://www.cisi.org/>

Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos kryptių mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. (HP) dr. Algirdas Utkus: